

Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο

Τι είναι «μισαλλόδοξος λόγος»

Σύμφωνα με τον ορισμό της **Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης**, με τον όρο **μισαλλόδοξος λόγος (hate speech)** νοείται “κάθε μορφή έκφρασης που διαδίδει, υποκινεί, προωθεί ή δικαιολογεί το ρατσιστικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που βασίζεται στη μισαλλοδοξία, συμπεριλαμβανομένων αυτής που εκφράζεται μέσω του επιθετικού εθνικισμού και εθνοκεντρισμού, των διακρίσεων και της εχθρότητας κατά των μειονοτήτων, των μεταναστών και των ανθρώπων με καταγωγή από την αλλοδαπή».

Και άλλα χαρακτηριστικά όπως είναι ο σεξουαλικός προσανατολισμός η θρησκεία και η ταυτότητα φύλου έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο αντίληψης της ρητορικής μίσους.

Που «συναντάμε» μισαλλόδοξο λόγο

Σε οποιαδήποτε μορφή έκφρασης, όπως είναι μεταξύ άλλων, ο γραπτός ή/και προφορικός λόγος, η τέχνη, οι αναρτήσεις στο διαδίκτυο και τα παιχνίδια.

Ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει ιδιαίτερα υβριστική, έως και απειλητική, συμπεριφορά, καθώς και σχόλια που είναι συνήθως προσβλητικά.

Περιεχόμενο ρητορικής μίσους

Η ρητορική μίσους αφορά στο περιεχόμενο που προωθεί τη βία ή το μίσος εναντίον ατόμων ή ομάδων βάσει ορισμένων χαρακτηριστικών όπως τα εξής:

- φυλή ή καταγωγή
- θρησκεία
- ειδικές ανάγκες
- φύλο
- ηλικία
- σεξουαλικός προσανατολισμός/ταυτότητα φύλου

Ρητορική μίσους και διαδίκτυο

Η δυνατότητα ανώνυμης επικοινωνίας και ο παγκόσμιος χαρακτήρας του Διαδικτύου, το κατέστησαν ιδανικό για τους οπαδούς ακραίων ιδεολογιών για τη διάδοση του μισαλλόδοξου λόγου

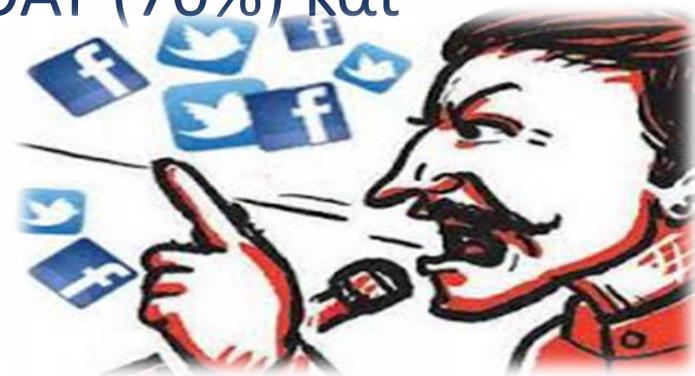
- Η ρητορική μίσους είναι πιο ανεκτή στο διαδίκτυο λόγω:

- ✓ Της ανωνυμίας των χρηστών
- ✓ Των περιορισμένων ελέγχων

Ρητορική μίσους και διαδίκτυο

- 78% των ερωτηθέντων σε έρευνα του πανεπιστημίου Stanford ανέφεραν ότι συναντούσαν ρητορική μίσους στο διαδίκτυο σε τακτική βάση.
- Οι τρεις συχνότερα απαντούμενοι στόχοι της ρητορικής μίσους ήταν: άτομα ΛΟΑΤ (70%) και μουσουλμάνοι (60%)

Πηγή έρευνας:

<https://www.wsj.com/articles/most-students-dont-know-when-news-is-fake-stanford-study-finds-1479752576>

Πως επηρεάζει η ρητορική μίσους

Η ρητορική μίσους είναι επίθεση στην ταυτότητα. Ο θύτης δεν επιτίθεται στο θύμα για κάτι που κάνει αλλά για κάτι που είναι. **Δεν κατακρίνεται η συμπεριφορά αλλά η ύπαρξη.**

- ✓ Προκαλεί κατάθλιψη, απελπισία, στρες και θυμό
- ✓ Οδηγεί στην κοινωνική απομόνωση
- ✓ Απειλεί τη σωματική ακεραιότητα του θύματος
- ✓ Η βία που εισπράττει το θύμα παράγει εύκολα αντι-βία, που μπορεί να πάρει τη μορφή βίας προς άλλους ή προς τον ίδιο του τον εαυτό

Η ρητορική μίσους προθάλαμος της βίας

Η ρητορική μίσους είναι συχνά ο ηθικός αυτουργός πίσω από εγκλήματα ενάντια σε μέλη μειονοτικών ομάδων. Το φάσμα της βίας έχει ως εξής:

λεκτική/συναισθηματική κακοποίηση → απειλή βίας → άμεση σωματική βία → έντονη σωματική βία → εγκλήματα μίσους.

Νομοθετικό πλαίσιο ρητορικής μίσους

- Το **Άρθρο 20 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα** ορίζει ότι «κάθε συνηγορία υπέρ εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους, που αποτελεί υποκίνηση σε διάκριση, εχθρότητα ή βία, απαγορεύεται από τον νόμο».
- Το **Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων** ορίζει ως παράνομη κάθε προπαγανδιστική δραστηριότητα που προωθεί και υποκινεί τη φυλετική διάκριση.

Νομοθετικό πλαίσιο ρητορικής μίσους

- Άρθρο **14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)**, όπου «Η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται με την παρούσα Σύμβαση διασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις για λόγους όπως το φύλο, η φυλή, το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, η πολιτική ή άλλη πεποίθηση, η εθνική ή κοινωνική καταγωγή, η σχέση με εθνική μειονότητα, η ιδιοκτησία, η γέννηση ή άλλη κατάσταση».
- Απόφαση πλαίσιο **2008/913/ΔΕΥ** του 2008 για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου

Νομοθετικό πλαίσιο ρητορικής μίσους

- Το πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης για το **Κυβερνοέγκλημα** αφορά την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικού και ξενοφοβικού χαρακτήρα μέσω συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών. Στο άρθρο 2 παρ. 1 ορίζει το «ρατσιστικό και ξενοφοβικό υλικό» ως «κάθε γραπτό υλικό, κάθε εικόνα ή άλλη παρουσίαση ιδεών και θεωριών, που υποστηρίζει, προωθεί ή υποκινεί μίσος, διάκριση ή βία εναντίον κάθε ατόμου ή ομάδας ατόμων, λόγω φυλής, χρώματος, καταγωγής ή εθνικής ή εθνοτικής προέλευσης όπως επίσης και θρησκευματος, εφόσον χρησιμοποιείται ως πρόφαση για οποιαδήποτε από τις παραπάνω παραμέτρους».

Το πρωτόκολλο προβλέπει τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων από τα κράτη-μέλη με σκοπό την απαγόρευση και την ποινικοποίηση πράξεων ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα

- Ν. 927/1979 όπως αυτός τροποποιήθηκε με το Ν. 4285/2014, ο οποίος μετέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη τις ρυθμίσεις της απόφασης – πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου.
- Με το άρθρο 10 του Ν. 4285/2014 εισάγεται στον ΠΚ. η νέα διάταξη 81Α η οποία προβλέπει αυξημένες ποινές στις περιπτώσεις ρατσιστικών εγκλημάτων.

Αιτίες εμφάνισης ρητορικής μίσους

Η έλλειψη αναγνώρισης και σεβασμού του διαφορετικού σαν κάτι ισότιμο και η μη επαρκής εκπαίδευση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι τα βασικά αίτια γέννησης ρητορικής μίσους.

Πολλές φορές το διαφορετικό φαντάζει απειλητικό.

Απάντηση στη ρητορική μίσους ο σεβασμός στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

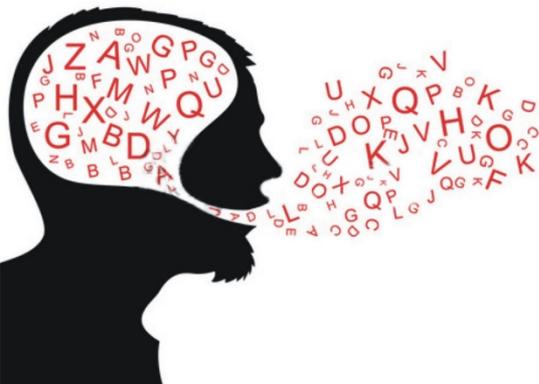
- Στις 10 Δεκεμβρίου 1948, η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διακήρυττε κατηγορηματικά ότι **όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα.**

Σχεδόν εβδομήντα χρόνια αργότερα, η παγκόσμια ανεκτικότητα και ο σεβασμός της διαφορετικότητας είναι ο μεγάλος στόχος.

Απάντηση στη ρητορική μίσους ο σεβασμός στα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Σχεδόν κάθε ρητορική μίσους πηγάζει από στάσεις ζωής που ενέχουν **ρατσισμό ή διάκριση**, στοιχεία που αμφότερα αποτελούν πρόβλημα για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ελευθερία της έκφρασης και Ρητορική μίσους

Υπάρχει προβληματισμός για το σε ποια βάση μπορεί μια φιλελεύθερη κοινωνία να απαγορεύσει τον μισαλλόδοξο λόγο με τέτοιο τρόπο ώστε να μην περιορίζει το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης παράλληλα.

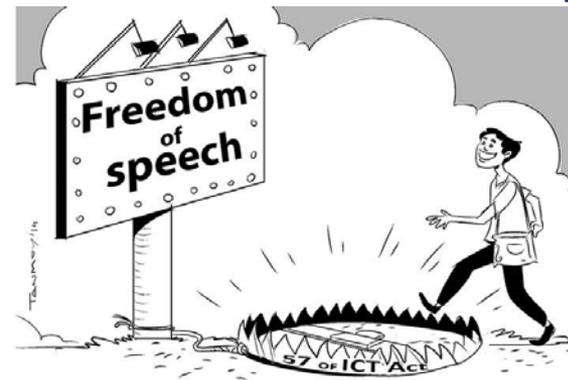

Ελευθερία της έκφρασης και Ρητορική μίσους

Το Άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ορίζει ότι κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Αυτό το δικαίωμα περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς παρεμβάσεις από δημόσιες αρχές και ασχέτως συνόρων.

Το Δικαίωμα της Ελευθερίας της έκφρασης ΔΕΝ είναι απόλυτο

Το **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** έχει δεχθεί ότι μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία σε ορισμένες δημοκρατικές κοινωνίες η επιβολή κυρώσεων ή ακόμη και η πρόληψη όλων των μορφών έκφρασης που διαδίδουν, προάγουν ή δικαιολογούν το μίσος με βάση τη μισαλλοδοξία (συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας), υπό την προϋπόθεση ότι «οι διατυπώσεις», οι «προϋποθέσεις», οι «περιορισμοί» ή οι «κυρώσεις» που επιβάλλονται είναι ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό»

Καταγγελία κρουσμάτων ρητορικής μίσους

Η ταχεία αναπαραγωγή και εξάπλωση της ρητορικής μίσους και των ψευδών ειδήσεων σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν επιφέρει αυξημένες πιέσεις στις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο χώρο για **να αφαιρούν άμεσα αναρτήσεις** με τέτοιο περιεχόμενο.

Όλα τα κοινωνικά δίκτυα πλέον διαθέτουν **ειδικό πεδίο** για την αναφορά κρουσμάτων ρητορικής μίσους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Facebook:
- <https://www.facebook.com/help/135402139904490>
- Twitter:
- <https://support.twitter.com/articles/15789>
- You Tube :
- <https://support.google.com/youtube/answer/2801939?hl=el>

Καταγγελία κρουσμάτων ρητορικής μίσους

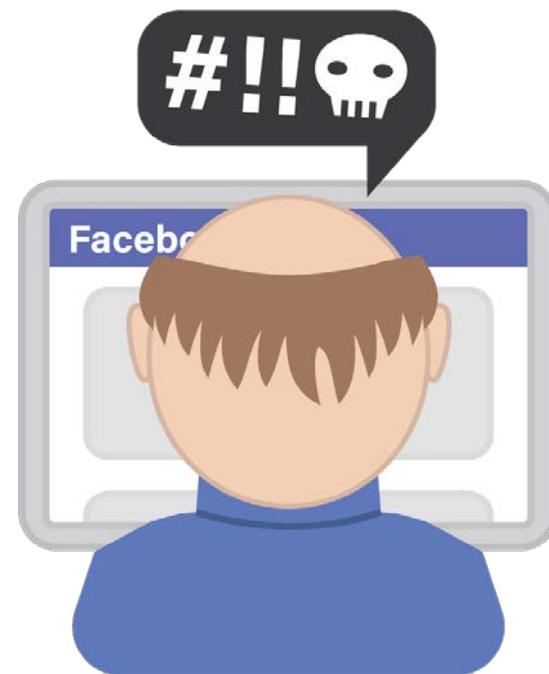
- ΕΛ.ΑΣ :

11188 ή

<https://goo.gl/vOHdVb>

- SafeLine:

www.safeline.gr

Άλλες Πηγές:

NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

✓ Εκστρατεία νέων της Ευρώπης **NO HATE SPEECH MOVEMENT** (<http://www.nohatespeechmovement.org/>)

✓ **Σύνδεσμοι** - Ένα εγχειρίδιο στα ελληνικά για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα

([http://www.nohatespeechmovement.org/public/download/Bookmarks GR.pdf](http://www.nohatespeechmovement.org/public/download/Bookmarks_GR.pdf))

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

 www.saferinternet4kids.gr

 www.help-line.gr

Γραμμή βοήθειας

 www.safeline.gr

Γραμμή παράνομου περιεχομένου

 www.inhope.org
www.betterinternetforkids.eu

 www.forth.gr

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση
Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»